

Vi var selv gidsler

I slutningen af februar tog Billund Kommune konsekvensen af, at Miljøstyrelsen for 3. gang havde udsat søsætningen af et nyt it-værktøj, som skal bruges i forbindelse med vurderingen af en husdyrgodkendelses påvirkning af kystvande med nitrat

Af | Irene Brandt

Lige siden Miljøklagenævnet i 2010 hjemsendte en afgørelse fra Varde Kommune med begrundelsen, at kommunen ikke havde vurderet på dyretryk og kvælstofudvaskningens påvirkning af Natura 2000-området Vadehavet, lå sagsbehandlingen af husdyrgodkendelser stort set stille i kommunerne, fordi kommunerne manglede værktøjer til at fastlægge dyretryk i oplandene, og ligeledes manglede en uddybning af, hvordan Miljøstyrelsens vejledning skulle tolkes.

Efterfølgende har Miljøklagenævnet siden november 2010 sendt 44 sager retur til kommunerne med den begrundelse, at projekternes påvirkning af kystvande med nitrat ikke er vurderet i forhold til et værktøj udviklet af miljøstyrelsen.

"Vi ville gerne bruge det rigtige værktøj, men må konstatere, at det ikke er tilgængeligt for kommunerne," udtalte Kim Gosvig Hansen, der er formand for Teknik- og Miljøudvalget i Billund Kommune, da kommunen tog konsekvensen af, at Miljøstyrelsen for 3. gang havde udsendt datoen for, hvornår værktøjet blev tilgængeligt i kommunerne.

22. februar havde kommunen 21 ansøgninger liggende, som ikke kunne færdigbehandles på grund af det manglende værktøj. Ansøgningerne blev returneret til landmændene sammen med en forklaring på, hvorfor

ansøgningen ikke kunne behandles i kommunen. Samtidig udsendte Billund Kommune en pressemeddelelse om stoppet for miljøgodkendelser i Billund Kommune.

Gør det selv

"Miljøstyrelsen lovede at lave værktøjet, da det sidste efterår blev kendt, at det ikke eksisterede. De data, som værktøjet er baseret på, er allerede kendte data, som kan trækkes ud af det Centrale Husdyrbrugsregister, CHR. Det er en fordel, at værktøjet udvikles i én landsdækkende version, så der ikke er forskelle fra kommunen til kommune, når det gælder om at opgøres dyretryk på de oplande, de deler," siger lederen af Miljøafdelingen i Billund Kommune, Karl Grundahl. Han fortsætter:

"Hver gang vi havde rykket for værktøjet, lød svaret fra Miljøstyrelsen, at værktøjet var på vej, og at vi bare selv kunne have lavet vurderingerne på baggrund af dataene fra CHR. Så enkelt er det dog ikke.

Andre kommuner har forsøgt at løse problemet ad denne vej; men de har ikke turdet bruge de data, de selv har beregnet. I Billund Kommune tør vi heller ikke, for hvis vi for eksempel forestiller os, at vi på baggrund af egne beregninger har givet en godkendelse til udvidelse af en besætning,

og Miljøklagenævnet efterfølgende på baggrund af Miljøstyrelsen beregninger - når de en dag bliver tilgængelige - vurderer, at tilladelsen er blevet givet på et forkert datagrundlag, og aldrig burde være givet. Så har landmanden endda meget gode chancer for at vinde et sagsanlæg mod kommunen, når han får at vide, at han alligevel ikke måtte bygge de nye stalde, han har opført. En anke til Miljøklagenævnet har ingen opsættende virkning, og inden klagenævnet når at udtale sig i sagen, kan et nyt staldbyggeri nemt være kommet godt i gang."

Karl Grundahl understreger, at set i lyset af, at der i kommunen er mistanke om, at dyretryk i kommunens vandoplande er stigende, ville det i øvrigt være direkte ulovligt, hvis de med denne viden alligevel gav tilladelser til udvidelser.

Landbrug i klemme

Inden Billund Kommune skred drastisk til værks og stoppede for sagsbehandlingen af husdyrudvidelser, havde andre kommuner - bl. a. Tønder Kommune - forsøgt at få de statslige myndigheder i tale:

"Et område og en branche, som i forvejen lider under manglende afklaring og lange sagsbehandlingstider, bliver dermed påvirket med yderligere forhaling. Der er tale

om en meget usædvanlig og alvorlig situation,' skrev Tønder Kommune i begyndelsen af februar til Natur- og Miljøklagenævnet.

Aktionen i Billund viste sig dog hurtigt at give resultater. Allerede 28. februar udsendte Miljøstyrelsen: Supplement til den digitale husdyrvejledning om kommunernes opgørelse af dyretryk, hvori det blev annonceret, at værktøjet nu er tilgængeligt for kommunerne.

Set i lyset af, at aktionen gav et hurtigt resultat, fortryder Karl Grundahl ikke den dramatiske fremgangsmåde:

"Situationen var uholdbar både for kommunen og for landmændene. Det var ikke mindst for deres skyld, vi besluttede at synliggøre konsekvensen af det manglende værktøj. Landmændene oplevede, at vi tog dem som gidsler; men vi var selv gidsler, for samtidig med, at vi ikke kunne løse vores del af sagsbehandlingen, så længe værktøjet ikke var tilgængeligt, bliver vi i kommunerne kritiseret af Miljøstyrelsen for vores lange sagsbehandlingstider på husdyrområdet!" siger Karl Grundahl.

Uforstående landmænd

På denne baggrund kunne man måske forvente, at landmændene i Billund Kommune er glade for, at deres kommune svadte i karakter; men begejstringen er svær at få øje på i Jysk Landbrugsrådgivning, hvor fagkoordinator for miljørådgivning Peter Christian Thomsen straks han hørte, at kommunen havde returneret 21 landmænds ansøgning om udvidelse på husdyrområdet, kontaktede Karl Grundahl.

"Vi ønskede at gøre opmærksom på, at vi ikke forstod denne nye praksis. Andre kommuner havde også stoppet sagsbehandlingen; men de var ikke gået så vidt, at de havde returneret ansøgningerne til landmændene. Det kan ikke være landmændenes problem, at kommunen scorer dårligt i en statslig statistik over sagsbehandlingstider," siger Peter Christian Thomsen.

Han er ikke sikker på, om der er en direkte sammenhæng mellem aktionen i Billund Kommune og at værktøjet ret hurtigt derefter blev tilgængeligt; men på den anden side synes Peter Christian Thomsen også, at det var godt, at Billund Kommunen skred til handling; og han har lagt mærke til, at pressemeddelelsen fra kommunen om stop af sagsbehandlingen vakte stor opsigt.

"Vi havde bare gerne set, at kommunen havde kontaktet os inden. Normalt har vi et rimeligt samarbejde med kommunen og en aftale om, at vi informerer hinanden gensidigt," siger Peter Christian Thomsen

Der er ikke på nogen måde tale om, at kommunerne med tilskudet får en belønning. Der er tale om at holde kommunerne skadefri, så de kan få nedbragt de hjemviste sager til gavn for landmændene.

Martin Damm, formand for
KLs Teknik- og Miljøudvalg

Penge til kommunerne

Samtidig med at *Supplement til den digitale husdyrvejledning om kommunernes opgørelse af dyretryk* blev offentliggjort indgik KL en aftale med Miljøministeriet om en kontant bonus til kommunerne, der skal sætte skub i behandlingen af hjemviste husdyrsager.

Aftalen skal forhindre en ny pukkel af husdyrsager ude i kommunerne. Miljøstyrelsen bidrager med fem millioner kroner som et ekstraordinært tilskud til kommunerne for merproduktion. For hver hjemvist sag, som er godkendt på ny af kommunen, ydes et tilskud til sagsbehandlingen på 15.000 kroner. Dermed håber KL og Miljøministeriet, at de mange afviste sager kan ekspederes hurtigt, fordi redskaberne til at løse opgaven nu er tilgængelige i kommunerne.

"Vi glæder os over, at der nu bliver skabt et godt grundlag for, at kommunerne kan behandle landmændenes ansøgninger om miljøgodkendelser og de hjemsendte sager. Natur- og Miljøklagenævnet har sagt, at det fremover vil bestræbe sig på at forklare, hvad kommunerne kan gøre bedre til næste gang. Det ser jeg frem til," udtalte Martin Damm, formand for KLs Teknik- og Miljøudvalg, da aftalen blev offentliggjort.

Sure I DN

Det var dog ikke alle, der blev glade, da aftalen mellem KL og Miljøministeriet blev kendt. I Danmarks Naturfredningsforening, DN, skrev man blandt andet følgende i en pressemeddelelse:

"Kommuner belønnes for at fejlbehandle landbrugssager, mens de grønne organisationer straffes for at afsløre fejlene. Regeringen kaster således nu 15.000 kroner efter hver ansøgning om husdyrgodkendelser, som kommunen har fejlbehandlet."

KL gav svar på tiltale:

"De parter, som hævder at kommunerne bliver belønnet for at have sjustet, har fået aftalen fuldstændig galt i halsen. Siden husdyrgodkendelsesloven i 2007 trådte i kraft, har kommunerne påpeget behovet for uddybende vejledning. Det kan vi så konstatere nu ligger der, og det er vi naturligvis tilfredse med," udtalte Martin Damm. Han fortsatte:

"Der er ikke på nogen måde tale om, at kommunerne med tilskudet får en belønning. Der er tale om at holde kommunerne skadefri, så de kan få nedbragt de hjemviste sager til gavn for landmændene."

Formanden for teknik- og miljøudvalg i Tønder Kommune, Bo Jessen, gav også sin mening til kende i en pressemeddelelse:

"Det er ikke fair at påstå, at kommunerne belønnes for sjust. Kritikken har forkert adresse. Hvis nogen har sjustet i denne sag, så er det Miljøstyrelsen. Det er bestemt ikke kommunerne," udtalte Bo Jessen. Han tilføjede:

"Hvordan skal vores medarbejdere kunne fortage disse vurderinger korrekt, når de ikke kan få de nødvendige redskaber og vejledninger fra Miljøstyrelsen? Medarbejderne har haft urimelige arbejdsvilkår på grund af Miljøstyrelsens smøl. Det bliver vi kompenseret for nu."

FAKTA

Problemerne med sagsbehandlingen af ansøgninger om udvidelse af husdyrproduktionen opstod, da den nye husdyrlov trådte i kraft den 1. januar 2007. Besværlighederne var omfattende lige fra et ikke-fungerende it-ansøgningssystem til manglende datagrundlag og beregningsværktøjer til at foretage de nødvendige vurderinger bl.a. i forhold til bedst anvendelige teknologi (BAT) og kvælstofpåvirkningen af vandområder i internationale naturbeskyttelsesområder, f.eks. Vadehavet.